

Lestip 'Valavond'

Over het boek

Mona is 16 jaar en serveerster in café De Londres in Mariaburg bij Antwerpen. Ze behaagt er mannen en foefelt met drank. En ze heeft een oogje op Stan. Alleen heeft die een ander in zijn hoofd. Als de oorlog uitbreekt, krijgt Mona te maken met klanten die pro-Duits zijn. Tegelijk helpt ze joodse mensen én wordt ze gevraagd om bij het verzet te gaan. Mona moet kiezen. Opnieuw en opnieuw. Tot ze op een dag een foute keuze maakt. Hoewel... had Mona echt een andere keuze?

Auteur(s)

Marita de Sterck

Uitgeverij

Querido / 2014

Aantal pagina's

254 p.

ISBN

9789045117300

Genre

Doelgroep

3de middelbaar, 4de middelbaar

Trefwoorden

Auteur lestip

Amber Daeren

Verhaal

Genre

We kunnen hier overduidelijk spreken van een historische roman. De historische gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog geven het verhaal zijn vorm. In deze historische roman verwerkt de auteur vaststaande gegevens (al deze gegevens vind je terug op het einde van het boek in het hoofdstuk 'historische draden'), waaraan ze haar eigen verbeelding heeft toegevoegd om de rest van het verhaal aan op te hangen.

Ken je verhalen van grootouders uit de oorlog? Vertel.

Kan je je voorstellen dat zij dit meemaakten?

Zijn er elementen in dit verhaal die heel herkenbaar zijn voor die tijd?

Hoe denk je dat je zou reageren in een oorlog (ben je het meest zoals Fons, Stan, Marieke of Mona?)

Hoe zou je willen reageren, en zou je dat dan durven?

Vertelstandpunt

Het verhaal wordt verteld vanuit een personeel vertelstandpunt (d.w.z. dat de gebeurtenissen beschreven worden vanuit de personages zelf, we komen dus ook niets meer van hen te weten). We maken de gebeurtenissen mee met twee verschillende personages: Marieke en Mona. Twee meisjes van ongeveer dezelfde leeftijd maar met een heel verschillende achtergrond en karakter.

Met welke van de twee meisjes voel jij je het meest verbonden? Waarom?

In welk van de twee karakters herken jij je het beste?

Wie van de twee zou je het liefst geweest zijn in die tijd? Waarom?

Wat zou je anders gedaan hebben. Met welke keuzes ga je niet akkoord?

Wat opvalt is dat de verhaallijn van Mona verteld wordt vanuit de ik-vorm, Mariekes verhaal lezen we in een zij-vorm.

Voelen de juryleden zich hierdoor misschien net iets meer verbonden met Mona en leven ze met haar het meeste mee?

Ruimte

De geografische ruimte beperkt zich tot Mariaburg en omgeving (Antwerpen - cine Rex - of omliggende gemeenten).

Ben je zelf uit Antwerpen? Herken je de plaatsten die beschreven worden?

Ga op zoek naar foto's van jouw dorp tijdens deze periode, wat is er allemaal veranderd sindsdien?

Ga op zoek naar verhalen uit de Tweede Wereldoorlog in jouw dorp.

Tijd

Het tijdsverloop spreidt zich uit van mei 1935 tot mei 1945 en beslaat dus slechts 10 jaar van het leven van Mona en Marieke. Toch zullen dit de meest cruciale jaren van hun leven blijken.

Heb je het gevoel dat je deze personages door en door kent, ook al ken je ze enkele jaren uit hun leven?

Het verhaal speelt zich chronologisch af. Dat kan je gemakkelijk zien aan de titels van de hoofdstukken. Deze titels zijn tweeledig: eerst krijg je een beknopte zin die aangeeft wat er in het volgende hoofdstuk zal gebeuren en dan de maand en het jaar waarin we ons op dat moment bevinden. Hierdoor zijn we ook altijd mee met hoeveel tijd er voorbij is sinds het vorige hoofdstuk. Sommigen spelen zich af in dezelfde maand, maar soms gaat er ook bijna een half jaar voorbij.

Personages

Dit komt doordat de auteur de personages heel compleet beschrijft, we lezen hoe ze denken en hoe ze zich voelen bij de gebeurtenissen. We kennen hun twijfels en onzekerheden.

Noem enkele twijfels waarmee de jonge dames kampen. Zijn er herkenbare twijfels bij? Twijfels van alle tijden of twijfels die zich specifiek situeren in oorlogsomstandigheden.

Vind je dat de personages hun karakter en kijk op de wereld veranderen doorheen het verhaal? Hoe komt dit?

We noemen zo'n personages dynamische karakters, omdat ze getekend worden door de gebeurtenissen en ze evolueren naargelang het verhaal verder gaat. We kunnen zo bijvoorbeeld heel het proces volgen dat Mona ertoe aanzet om Stan naar de nachtelijke afspraak te sturen; we volgen Mariekes afwegingen om de juiste keuze te maken tussen Stan en Fons. Met beiden wil je meedenken, je wil hen raad geven en misschien zelfs tegenspreken als ze een 'foute' keuze maken.

Als jij Marieke zou zijn, zou je dan kiezen voor Stan of voor Fons? Waarom?

Stel je in de plaats van Mona, zou je vrienden kunnen zijn met iemand die samen is met jouw grote liefde en toch aan hem twijfelt?

Thema's

Oorlog als vernielers van alle dromen. Oorlog die ervoor zorgt dat de toekomst die je voor ogen had, plots onrealistisch wordt. Oorlog die ervoor zorgt dat je dingen doet die je anders nooit zou doen. De vier hoofdpersonages in dit verhaal reageren allemaal helemaal anders. Terwijl Fons vol overtuiging bij het verzet gaat, volgt zijn neef eerder de Duitsgezinden. Mona waagt zich op vijandig terrein door haar klant subtiel uit te horen en alle info door te spelen. Marieke, overduidelijk anti-Duits, wordt heen en weer geslingerd door haar gevoelens voor Stan en het verstand en de overtuigingen die ze deelt met Fons.

Zo komen we direct uit bij een tweede thema: liefde. De volledige tien jaar dat we Marieke leren kennen, twijfelt ze tussen Fons en Stan. Stan waar ze voor smelt, wiens aanrakingen ze niet kan weerstaan. Maar die ze haat om het feit dat hij niet voor zichzelf durft te denken. Net datgene wat Fons dan weer zo aantrekkelijk maakt. Hij durft tegen mensen ingaan, als hij vindt dat iets niet juist is of anderen fout worden behandeld. Ook Mona struikelt in de liefde. Hoewel veel mensen het doorhebben, zegt ze nooit wat ze voor Stan voelt. Ze kijkt lijdzaam toe hoe haar beste vriendin heeft waar zij zo naar verlangt (en die dan nog twijfelt!). Merkwaardig genoeg tast dit hun vriendschap nooit aan. Tot Mona de fatale keuze maakt om Stan te laten oppakken door de Duitsers. Naïviteit en valse hoop zetten Mona hiertoe aan, maar zelfs ondanks het ter wereld helpen van Mariekes zoon, zal hun vriendschap dit nooit overleven.

Aan de slag

Dit jaar begint Studio 100 (na het succes van de musical 14-18) met de productie van een musical over de Tweede Wereldoorlog. Stel dat jullie de scenaristen van de musical waren. Welke verhaallijnen zouden daar volgens jullie zeker in moeten zitten? (Een liefdeshistorie tussen een meisje en een jongen die naar het front wordt gestuurd, een onmogelijke liefde tussen een meisje en een Duitse soldaat, mensen bij het verzet die elke dag hun leven wagen, het in grote getale oppakken van joodse mensen en hen afvoeren naar God weet waar,...)

Groepjes uit de buurt van Antwerpen kunnen misschien aan het UGC (bij de gedenkplaat van het bombardement) of in Mariaburg afspreken om het boek te bespreken. In Mariaburg vind je op het kerkhof de graven terug van Victor en Moeder Sarov (deze heeft een speciale gedenksteen gekregen).

Groepjes die daarvoor te ver van Antwerpen zitten, kunnen nagaan wat de belangrijkste gebeurtenissen in hun omgeving waren tijdens de Tweede Wereldoorlog. Kent er iemand nog verhalen van familieleden of verwanten uit deze periode?

Breng een bezoekje aan de facebook-pagina van Valavond. Hier vind je veel foto's en enkele filmpjes die de auteur gebruikt heeft als inspiratie. Je vindt hier ook een foto van de grafsteen van Moeder Sarov op terug.

Kazerne Dossin in Mechelen is een museum waar je heel wat informatie vindt over België en de Jodenvervolgung tijdens de Tweede Wereldoorlog. Wie geïntrigeerd is geraakt hierdoor, kan daar altijd eens een bezoekje aan

brengen.

Op de site www.cegesoma.be (bij de menu 'zoeken in collecties') of warpress.cegesoma.be/nl (menu 'online consulteren') vind je illegale persberichten van de Eerste en Tweede Wereldoorlog terug.

Ga op het internet of bij kennissen op zoek naar verhalen uit de Tweede Wereldoorlog. Wat raakte je? Wat blijft je bij over zo'n soort verhalen.

Ken je andere romans die zich in deze wereldoorlog afspelen?

Het Achterhuis – Anne Frank

De Aanslag – Harry Mulisch

De jongen in de gestreepte pyjama – John Boyne

De Tweeling – Tessa de Loo (ook verfilmd)

Allemaal willen we de hemel – Els Beerten

Het verdriet van België – Hugo Claus

De hond van Roosevelt – Aline Sax

Een aanvulling vind je [hier](#).